

Blaðið eigur ein at víska sær á posthúsinum.

SOSIALURIN

FRÆLSI

JAVNAÐUR

BRÓÐRALAG

NR. 83

LEYGARDAGIN
9. NOVEMBER 1963

36. ÁRÓ.

STÓRPOLITIKKUR KOMIN UPPÍ SJÓMARKSMÁLID

Verður landgrunnurinn avreiddur fyri loysingina

DANIR HAVA GIORT RÚSSUM GREITT, AT 12 MILA FISKIMARKID VIÐ FØROYAR IKKI BARA GELDUR VEIÐU AV FISKI, MEN EISINI VIÐGERÐ OG UMSKIPAN AV FISKINUM; MEN RUSSAR MEINA, AT MARKID EIVANS EIGUR AT GALDA FISKISKAPIN OG IKKI ANNAD FISKAARBEIÐ; TEIR HAVA TI BORID UPPÁ MÁL UM FRAMMÍHJÁRÆTTINDI INN AT TRIMILAMARKINUM.

Føroyaferð ISHKOVs var ikki bara ein vinarvitjan

DANSKA STJÓRNAR-
BLAÐID »AKTUELT«

Sovjetsamveldið hevur miklan áhuga fyri 12 mila markinum við Føroyar, tá tað verður sett í gildi 1. mars komandi ár. Vitjan A. A. Ishkovs, sovjetiska fiskimálaráðgjafars, í Danmark og Føroyum hevði sum høvuðsendamál at fáa greiðu á, hvussu nógv frammihjárrættindi vóru at vinna innanfyri 12 mila markið.

Longu tíð hin fyrsta útflytingin fór fram, lögdu russar fyr við óbeinleysis samráðingum um hina

folkarættislegu uppfatanina av hesum marki.

Siðsta ár veiddi sovjetisk fiskiflota í Norðuratlantshavinum 1 milj. tons av fiski við meira enn 1000 trolarum við Murmansk sum høvuðsmiðstöð. Russarflotin helt fyri tað mesta til við Føroyar, serstakliga tey stóru móðurskipini, ið tóku imóti veiðuni.

Russar vunnu einki frammihjárrættindi við fyrstu útflytingini og hildu seg úttanfyri mark, tá teir viðgjørdu og umskipaðu fiskin. Spurningurin er nú, um Sovjet

vil halda fast um og krevja hesi rættindi, teir siga seg eiga.

FORSPÆLIÐ HEVUR VERIÐ ÓVANLIGA VINSAMLIGT

Forspælið hevur verið óvanliga vinsamt, tí Ishkov feldi seg bara ógvuliga spakuliga fram undir vitjanini í Tórshavn. Føroyska svarið var eitt reint og greitt nei; men tað vil ikki siga, at hetta er seinasta orðið í hesum máli.

Sovjet hevur ovurstóran áhuga fyri at lata móðurskipini liggja undir Føroyum, og um teir kenna seg troðkaðir burtur, vilja teir ganga langt fyri at fáa í lag eina skipan, ið veitir teimum arbeiðsrætt á føroyskum sjóaki.

Eit møguleiki er, at teir venda sær til alþjóðadómstólin í Haag ella eisini, at teir bjóða føroyingum í rúgvuvis av peningi fyr akkerspláss á føroysku firðunum

POLITISKIR TRUPUL- LEIKAR Í FØROYUM

Eitt slíkt tilbóð vil óivað skapa stórar politiskar trupulleikar í Føroyum.

tí á henda hátt verða loysngarmenn í Føroyum at fáa okonomiska grundarlagið fyr loysing í eygsjón. Ikki bara við sjáttmála við Sovjet, men eisini onnur lond.

Hetta verður eitt syrgiligt úrslit

av fiskimarksmálinum, ið allir partar nú fróddu seg yvir fór at vera komið í trygga legu.

Við 12 mila markinum kunnu føroyingar endaliga hóma eina loysn av mongum okonomiskum og sosialum málum.

Amerikumenn fara uppá mánan Russararnir fara ongan veg

USA ÆTLAR at halda fram við sínum fyrireikingum at seta folk uppá mánan í seinasta lagi 1960, sjálvt um russar hava sagt frá, at teir eru hildnir uppat við øllum tilvikum fyrireikingum.

Umboðsmenn fyri rúmdarstovnin í USA hava sagt og siga framvegis, at tað er ómakin og peningin vert at kanna mánan nærri.

Eitt lið í fyrireikingunum verður, at astronautar verða sendir á rúmdarferðir kring jarðarknottin í minsta lagi 2000 timar hvoria ferð.

Menn halda, at russar eru hildnir uppat við mánaætlanum sínum av okonomiskum orsökum. Eisini í USA hava menn talað harðliga at hesum ætlanum, og seinast hevur nobelprísvinnarin Linus Pauling, sagt at tað er bara at spillá pening burtur at senda folk uppá mánan.

Fleiri og fleiri gomul fólk

Flestu londini í heiminum kunnu um 10—20 ár rokna við ein um meðal lívaldri uppá 65 ár. Serstakliga í teimum til afturs komnu londunum í Afrika, Asía og Suðuramerika er lívaldurin nógv hækkaður síðan seinasta heimsbardagi.

Í Japan var lívaldurin 48 ár í 1935, í 1958 var hann hækkaður uppá 67 ár. Á Ceylon 46 ár í 1947 og 60 ár í 1954. Í Meksiko hækkaði lívaldurin frá 33 ár í 1930 til 50 ár í 1951.

Í Indía hevur framgongdin verið minni, og í Sovjetsamveldinum er munurin á lívaldrinum millum 1926 og 1958 ikki minni enn 24 ár. Í USA, har saniteru og heilsu-bótarlígu viðurskiftini eru reiðiliga góð, hækka lívaldurin, sum nú er 71 ár, bara spakuliga. Sjúkur sum kreft og hjartabrek av ymskum slagi fara við flestu mannalivum í

londum, har deyðsfalldósentíð annars er lágt.

Munurin á lívaldrinum millum rík og fátæk minkar stóðugt, verður sagt at enda í hesi ST-frá greiðingini.

Vinningurin hvør- ur í umloysum?

Skrivað hevur verið um landingarviðurskiftini í Eshjerg — manna millum verður tosað um hetta sama — blóðini hava olli viðgjört hetta — útán at meira nýt av týðningi hevur spurs burtur. Men at tað ikki er einki í øllum tosinum og skrivingini, munnu menn ivast litið í.

Vit hava tí roynt at fingið veruleikan fram í teim ymsu liðunum, sum ikki verða viðgjört í blóðunum, men sum ganga nunn av munni millum teirra, sum taka heinleidis lut í landingunum á einhvønn hátt, og lata við frásøgumannin fáa orðið:

Juni 63

SUÐURLANDSKT MARKED Í ESHJERG

Tað er ikki neyðugt, at fara til meðalhavslondini fyri at uppliva spennandi suðurlandskan markedsstemning. — Fer ein túr niður við einum av okkara fiskiskipum sum í hesum dogum halda leiðina til Eshjerg, og har avreiða ein stóran part av tí, ið skuldi verið yvirskot.

»Færsk uttlfredshed med saltfiske-landinger i Eshjerg.« - Haldið fast við tær føroysku saltfiskalandingarnar í Eshjerg, siga Danir, og vísa á, hvussu stóran týðning tað hevur, at fáa Føroyingar at halda áfram við landningunum, vísa á hvussu nógv hvørt skipið leggur av sær í peningi og okkum umseiningi til býin Eshjerg yvirhøvur.

So og so nógv privat innkeyp — annað slíkt tí útgerð — arbeiðslonir o. s. fr.

Tað er skiligt eftir hesari skrivning at døma, at býurin sum heild hevur stóran áhuga fyri, at hildið verður fram við teim føroysku landingunum her.

Men blaðmennirnir eru als ikki vitandi um hesa sokallaðu føroysku »uttlfredshed«.

Tað er ein mongd av faktorum, ið hevur hesa ávirkan. — Og ein hevur Føroyingur sum hevur verið og í framtíðini kemur til Eshjerg, hevur og kemur at hava vitan um fleiri av hesum faktorum, men tað er ikki gjørt roynd til at geva eitt nokurlunda samanhangandi bilæt av, hvat ið veruliga fer fram.

Men ein rúgva av misskiljngum standast av, »hvør er móti hvørjum?« — og tað eru ikki Eshjergarar ið umboða teirra bý uppá ein so margtáttligan máta — at »begrebið« »uttlfredshed« kemur fram (tá ikki presiserað) og pressa teirra fastslær týðningin av, at fáa okkum at halda fram. —

Spurningurin verður tá: Búgva umboðsmenn — representantar veruliga í Eshjerg — hesum viðfangi — samanber yvirskriftina, tað liggur nevnliga í henni — Suðurlandskt marked kann neyvan fyríkoma so norðaliga, um vit ikki hvønn dag, hvønn tíma, hvørt minutt høvdu Italianarar í landingartjaldinum.

FRÁSÖGN UM SOLU OG LANDING

av føroyskum saltfiski í Eshjerg soleiðis sum tað tykist ganga fyri seg, fyri einum ikki innvígdom, ið spákar ítrillum landingarútgjöldini umborð á skipini — tosar — lurar og argumenterar.

Skip 1 og 2 leggja at í Føroyum, manningin fer lutvist í land, — 2—3 tíma steðgur — so verður gjørt leyst, leiðin hildin til Eshjerg.

Komnir til havs verður tonsatálið tilmeldað Fiskistóluni — (føroyingar eru smádnir) siga eitt síndur minni, roknað við at tað fer at hlynast betri.

Skip 1 tilmeldar 165 tons
Skip 2 tilmeldar 440 tons
Túrurin tekur umleið 3 samdøgur kostar ikki smávegis í olju o. t. — og sumleiðis í aðrar mál-ar. Fyri ikki at tosa um hvat mistir fiskidagar hava av týðningi uppgjøri í krónum.

Komnir til Eshjerg, koma keyparaumboð og ella umboð fyri landingar-sjakkini umborð — »De kommer til at vente et par dage, det ligger fald tungt med folk i øjeblikket« — der er jo så mange skibe o. s. v.»

Men — — — landing byrjar — og við henni trupulleikarnir.

Italianararnir koma umborð, lóknarar verða avtiknar — teir byrja at handla fiskin og koma til tað úrslit, at fiskurin er ov vátur no! no! no! — vit taka hann

«Hvivað verður um»

GUSTAV PEDERSEN, FORMAÐUR FOLKATINGSINS

hevur skrivað ritgerð til SOSIAL-IN, sum kemur komandi mikudag. Hann sigur m. a.:

» En stormagt vil selvfølgelig altid kunne skaffe midler til at udruste »flydende fabrikkere, som et lille land ikke kan konkurrere med på længere sigt, og slet ikke, hvis de tyndt befolkede øer oven i købet skal afgive deres kyster til de i alle henseender overlegent udrustede ekspansionsister ...«

Hetta lita brotið sigur okkum so mikið, at ritgerðin er ógvuliga áhugaverd og eigur at verða lisin av øllum.

WASHINGTON: Í Washington eru teir komnir eftir, at 44.000 tons av hveiti, sum seld vóru til Egyptalands eru vorðin burtur. Hveitið er sent úr USA, men ikki framkomið til Egyptaland.

BONN: Erich Ollenhauer, formaður tyska javnaðarflokksins er álvarsama sjúkur og skotin fyri blóðpropp í beininum, Hann er 62 ára gamalur.

**FULD-ELEKTRISK
REGNEMASKINE**
KUN 985,-
+ 5 % innf.gj.
DANJAL P. NIELSEN
Tlf. 5105 - Klaksvík

(Framhald á 3. síðu)